

A hajdúdorogi görög katolikus püspökség felállításáról szóló törvénycikk (1913:XXXV. tc.) országgyűlési vitája és irományai¹

A

1913 máj. 5

A hajdúdorogi gör. kat. püspökség felállításáról szóló törvényjavaslat és indokolása, I melléklettel

A

1913 máj. 5

A hajdúdorogi gör. kat. püspökség felállításáról szóló törvényjavaslat²

Képv. Ir., 1910—15, XXVI. 398. l.

A hajdúdorogi görög katolikus egyházmegyének felállítása törvénybe iktattatik, és ezen egyházmegyének mindenkori püspöke az 1885. évi VII. törvénycikk 7. §-a értelmében a főrendiházi tagság jogával ruháztatik fel.

Budapest, 1913. évi május hó 5-én.

Jankovich Béla s. k.

m. kir. vallás- és közoktatásügyi
miniszter

¹ Az 1913:XXXV. törvénycikkbe foglalt hajdúdorogi gör. kat. püspökség, vagy ahogy a magyar és a nemzetiségi közvélemény elnevezte: a hajdúdorogi gör. kat. magyar püspökség létrehívása közel két évre visszanyúló előzményeivel e kötet több előző iratában részletesen foglalkoztunk. Közzöltük Rákosi Viktornak az ellenzék nevében elhangzó 1911. dec. 18-i képviselőházi sürgető felszólalását, és az 1912. máj. 6-a előtti hetekben készült magyar kormányzati emlékirat szövegét (l. 99. sz. irat). Foglalkoztunk a törvényjavaslat ellen megnyilvánult nemzetiségi nyilatkozatokkal, és bemutattuk ezek legfontosabbját, a gyulafehérvári gör. kat. román egyházi kongresszus 1912. máj. 31-i, a törvényjavaslat és a hajdúdorogi gör. kat. püspökség felállítása ellen tiltakozó határozatát (l. 110/B. sz. irat). Ezekhez a széles tömegeket megmozgató és heves indulatokat kiváltó előzményekhez viszonyítva a törvényjavaslat vitája, különösen annak képviselőházi része (B) nagyobb ellenállás nélkül zajlott le, mint ez Pop Csicsó István felszólalásából és Jankovich Béla vallás- és közoktatásügyi miniszter válaszából (mindkét beszéd 1913. jún. 14-én hangzott el) kitűnik. A törvényjavaslat szövege (A/1. sz. irat) máj. 5-én jelent meg az Irományokban, a törvényjavaslatot a következő napon nyújtotta be Jankovich kultuszminiszter (1913. máj. 6. vö. Képv. Napló, 1910—15, XIX. 11. l.), szinte egyidejűleg a Pop Cs. István, Vajda Sándor és Serbán Miklós román nemzetiségi képviselők mentelmi joguk megsértését közlő távirati bejelentésével, melyet Tisza István házelnöki minőségében hozott a Ház tudomására. (L. Képv. Napló, 1910—15, XIX. 7. l.) A kormányzat és az országgyűlési többség — a kérdésben nem volt véleménykülönbség kormány és ellenzék között — véleményét a törvényjavaslat indokolásán (A/2. sz. irat) és a közoktatásügyi bizottság máj. 29-i jelentésén kívül (A/2. sz. irat mell.) az egykorú sajtóhangok is tükrözik. Ezek sorából kiemelkedik *Bonkáló* Sándornak, az új egyházmegye szertartási nyelve, és területi beosztása védelmében a *Magyar Figyelő*ben írt cikke. (*A hajdúdorogi püspökség és a románok* — Magyar Figyelő 1913. II. köt. 220—222. l.) — A szemben álló felek kiegyenlíthetetlen elvi és gyakorlati ellentéte ez alkalommal — a nemzetiségi publicisztikán kívül — a törvényjavaslat főrendiházi vitájában mutatkozott meg (C). — Az elmondottakkal egyidőben, illetőleg — mint jeleztük — már korábban is, egyre szélesebb körben zajlik a romániai sajtóban és a politikai publicisztikában a kérdés körüli vita. (Vö. *Iorga Nicolae: L' évêché de Hajdúdorogh et les droits de l'Église roumaine unie de Hongrie*, Buc. 1915, Liga Culturală 26 p. — ill. *Encore une fois l'évêché de Hajdúdorogh et les droits des Roumains*. Buc. 1914, Stetea, 15, 5 l.)

² Az Irományokban közzölt szöveg eredeti címe: *Törvényjavaslat a hajdúdorogi görög katolikus püspökségről*. — A törvényjavaslat alapján elfogadott törvénycikk címe és ledőhelye: 1913:XXXV. tc. *A hajdúdorogi görög katolikus püspökségről*. — M. Törvénytar 1913. évi törv. 399—400. l.